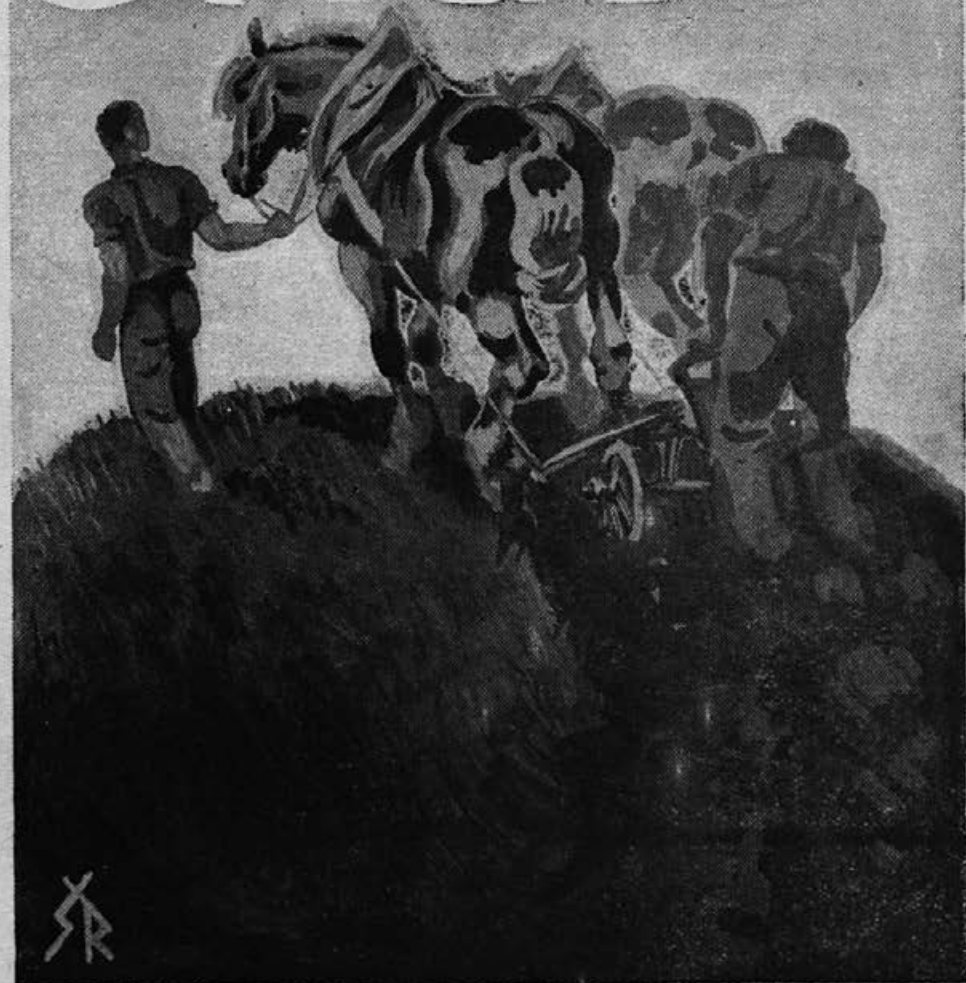

GRUDA

Mesečnik za kmetško prosveto

XIV.

Marec

3.

VSEBINA

Puntarska himna (pesem) — Drago Košmrlj: Zemlja, ki jo je pojila kmetska kri... — Častitke naši »Grudi« — Kmetski visokošolci in njihova organizacija — Proslava Matije Gubca — Podpirajmo »Grudo« — Dr. Vl. Maček (slika) — »Gruda« raste — Vlado Jan: Zakaj trpi naša vas — Izidor Korobač: Kriza v besedah in dejanjih — Slovenska kmetska mladina na delu — Razlaga tujih besed — Kmetska žena in dekle — »Gruda« odgovarja svojim čitateljem — Svetovna opazovalnica — Odmevi z naših vasi — Mreža bele groze

Mesečnik za kmetsko prosveto / Izhaja vsak mesec / Celoletna naročnina *Din* 25.—, za člane Društev kmetskih fantov in deklet, za katere pobere in skupno vplača naročnino društvo, kjer so včlanjeni, *Din* 20.— / Posamezna številka *Din* 2.50 / Rokopisov ne vračamo / Vse, kar se tiče uredništva, pošiljajte na naslov: UREDNIŠTVO »Grude«, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 1 / UPRAVA je v Ljubljani, Tavčarjeva ulica, kamor pošiljajte naročnino, oglase in reklamacije (pritožbe)

Izdaja Zveza kmetskih fantov in deklet; za uredništvo odgovarja Ivan Albreht, oba v Ljubljani
Tiska Tiskarna Slatnar, d. z o. z. (Vodnik in Knez) v Kamniku

Cene žita se boljšajo — sedaj je še čas osigurati dobro žetev!

Ozimna žita, na lažji zemlji, pognojite takoj sedaj,
na zeleno s

100 kg Nitrofoskala - III

na 1 kat. jutro, žito na težji zemlji pa pognojite z
Nitrofosom!

V Vašem interesu je, da pred saditvijo **krompirja**
gnojite na sirovo brazdo z

250 kg Nitrofoskala - II

Slaba žita, ki jih uničuje plevel, pa gnojite z **ap-
nenim dušikom**, ki je zelo učinkovito gnojilo tudi
za **koruzo**.

GRUDA

MESEČNIK ZA KMETSKO PROSVETO

3.

MAREC 1937.

XIV.

*Puntarska himna**

*Mi vsi smo Gubca kmetske čete,
heja o ho!
In gremo na tirane klete,
heja o ho!*

*Le vkup, le vkup uboga gmajna,
heja o ho!
Trebuhu lačni, prazna cajna,
heja o ho!*

*Kopje v dlan, vsi na plan,
heja o ho!
stare pravde vstaja dan,
heja o ho!*

* To pesem so peli puntarji velikega hrvatsko-slovenskega punta l. 1573.

Drago Košmrlj:

Zemlja, ki jo je pojila kmetska kri . . .

Skoraj tisoč let je slovenski kmetški človek tlačanal graščakom in grofom. Končno je bila mera polna. Tlačan se je uprl. Dvesto let so se vršili po naši zemlji večji ali manjši punti, v Stični, po Koroškem, v Škofji Loki, po Gorenjskem, Kočevskem in Štajerskem.

Največji pa je bil hrvatsko-slovenski punt l. 1573. Kmetško ljudstvo je zahtevalo svojo staro pravdo: »Ne več tlačan, svoboden, neodvisen kmet v lastnem domu, na lastni zemlji. Gospoda ne pozna pravice za kmeta, zato si jo bomo sami vzeli. Sami bomo odmerjali in odrajtovali davek, sami izbirali in volili svojo vlado in svoje sodnike. Sami bomo branili svojo zemljo pred Turkom. Odpravili bomo mitnino in carino, ki nam škoduje. Edino cesarju bomo odgovorni, ne več graščakom, grofom in baronom!

V to veliko puntarsko zvezo so vstopili kmetje v Hrvatskem Zagorju od Zagreba do Krapine, okoli Susedgrada in Samobora tja do Senja ob morju. Izbrali so svojo vlado in sodnike: Matija Gubca, Ivana Pasanca in Ivana Mogaiča.

Ti so se najprej pritožili pri cesarju radi krivic, ki jih trpi tlačeni narod, a so sprevideli, da drži cesar z gospodo, z graščaki, zato so organizirali kmetško vojsko. Za poveljnika so izbrali Slovenca Ilijo Gregoriča, doma iz Ribnika pri Metliki, dobrega vojščaka, ki je prav takrat že drugič ušel iz turškega ujetništva. Hrvaškim puntarjem so se pridružili slovenski kmetje na južnem Štajerskem, med Savo, Savinjo in Sotlo. Puntarska zveza se je širila tudi po Kranjskem tja doli do morja v Istro.

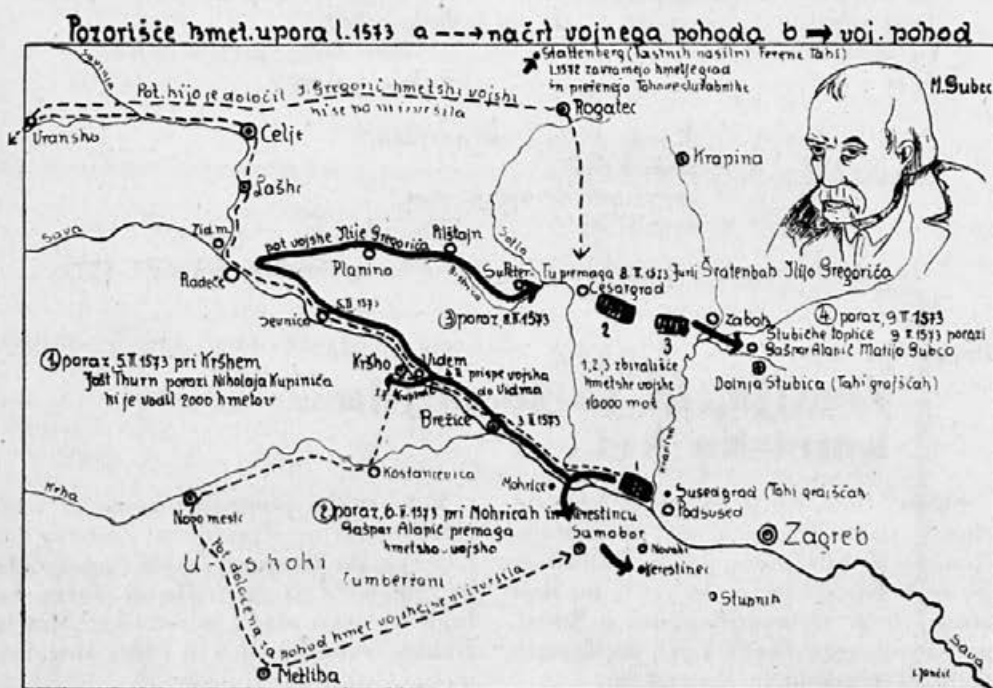
Glavni poveljnik puntarske vojske Ilija Gregorič je določil:

Gregoričev vojni načrt

Glavna kmetska armada pod Gubčevim vodstvom bo ostala blizu Stubice. Drugi del puntarskih čet se bo zbral blizu Zagreba. Z njimi bo udaril sam ob Savi v Slovenijo, da potolče gospodo, zbere upornike in jih pripelje na Hrvatsko. Zavzeli bodo Brežice, odtod pojde del kmetov nad Krško, premagal bo graščake, navalil po Krškem polju na Kostanjevico, Novo mesto, Metliko, zbral

Punt se začne, prvi porazi in konec punta

V četrtek 29. januarja se dvignejo hrvatski kmetje okoli Cesargrada, za njimi Slovenci po južnem Štajerskem. Vojska gre ob Savi, zavzame Brežice, Videm, po hudem boju pade tudi Krško. 2000 puntarjev krene proti Kostanjevici. — Tedaj jih napade graščak Thurn, premaga, zavzame Krško, pokolje nad 300 kmetov, mnogo jih utone v Savi, drugi zbežijo. Drugi dan uniči plemič Alapič kmetske čete pri Mokričah in Kerestincu na Hrvaškem. Grego-

puntarje in jih odpeljal v Samobor blizu Zagreba. Z drugim delom bo udaril Gregorič ob Savi in Savinji čez Laško na Celje. Od tu bo spet poslal nekaj puntarjev proti Ljubljani in še naprej v Istro, da dvignejo narod k uporu. Sam bo odšel v Rogatec in čez Krapino v Stubico, kjer se bo združila z Gubčevo armado. Takrat bo navalila vsa silna puntarska vojska na Zagreb in izsilila od gospode svojo staro pravdo.

ričeva vojska je bila v Radečah, poveljnik zve za oba poraza, namesto v Celje hiti čez Planino, da bi bil čimprej pri Gubcu v Stubici. Pri Sv. Petru pod Sv. gorami ga napade plemiška vojska Jurija Schratzenbacha. Puntarji ne morejo kljubovati sovražniku, plemiči pokoljejo in pobesijo kmete, nad 500 jih odpeljejo v celjske ječe, Gregoriča pa na Dunaj. Zdaj je prišla vrsta na Gubčevo armado. Škof Drašković, ki je bil

takrat zagrebški ban, pošlje namestnika Alapića s 5000 vojakov nad Gubca. Dne 9. februarja 1573 napade Gubčeve kmete, jih premaga, pobesi in odpelje v ječo.

Punt je bil strt, puntarji pobiti, pobešeni in zaprti. Kri je pojila zemljo. Voditelji so bili obglavljeni, o Gubcu pa je cesarju pisal škof in ban Draškovič: »Enega izmed njih, ki ga imenujejo Gubec in ki so ga proglasili za kralja, bomo kronali drugim za zgled z žarečo železno krono, ako vaše veličanstvo dovolji...«

Z njim pa ni zamrl klic po stari pravdi, po kateri je klicalo in še kliče vse delovno ljudstvo: »Nočemo le dolžnosti, zahtevamo tudi pravice!«

Častitke naši „Grudi“

V zadnjem času je prejela »Gruda« nešteto dopisov naših naročnikov, v katerih izražajo svoje zadovoljstvo glede njene vsebinske in zunanje ureditve. Zelo nas veseli to priznanje, še bolj pa nas veseli to, da so naši naročniki in čitatelji dobre volje in da se jim »Gruda« tako dopade! Nič več ne bomo o tem razpravljali. Še več bodo povedali dopisi, izmed katerih bomo nekatere navedli. Takole pišejo:

Andrej Laznik, Srednja vas: »... čestitam naši „Grudi“, ki se nam je vsem priljubila in jo komaj pričakujemo. Nabral sem vam 24 novih naročnikov, da boste veseli tudi vi!«

Joško Tomažič, Vitan: »... »Gruda« se dopade vsem! Le krepko naprej! V dokaz pošiljam 21 novih naročnikov.«

Vida Ograjenšek, Sleme: »... Zelo se nam dopade »Gruda«, ki jo bomo širili z vso vnemo. Vsak zaveden fant in dekle naj bi jo imel! Pošiljam vam še 17 novih naročnikov.«

Rudolf Mohar, Loški potok: »... Pri nas je velika denarna stiska. »Gruda« pa so kljub temu naročili, ker jim je zelo všeč. Prilagam 13 novih naročnikov.«

Lojzka Jarnovič, Dramlje: »... »Gruda« je naše naročnike in čitatelje zelo razveselila. Mislim, da vam najlepše čestitamo z 9 novimi naročniki.«

Martin Hladnik, St. Vid: »... Nabral sem 7 naročnikov za »Grudo«, ker je res zanimiva.«

Nikolaj Eidler, Hum pri Ormožu: »... »Gruda« je prav dobra. Pošljite našemu društvu še 6 izvodov.«

Francka Rižar, Ravne: »... Vi ne veste, kako smo veseli »Grude«! Pošiljam še 3 nove naročnike, pozneje bom pa še kakšnega.«

Lojze Ule, Grahovo: »... Z »Grudo« smo vsi zelo zadovoljni! Pošiljam še dva nova naročnika.«

Ivan Breznik, Spodnje Stranje: »... Prosim, pošljite »Grudo« še na dva priložena naslova, ker jo zelo radi čitajo. Naročnike bom še nadalje nabiral.«

Vsem hvala! Drugi posnemajte!

Kmetijski visokošolci in njihova organizacija

V današnji stiski, ko kmet nima denarja niti za najpotrebnejše stvari, težko pošilja svoje otroke v višje šole. Vendar pa je kljub temu še nekaj kmetijskih otrok, ki jim žuljave roke staršev omogočajo, da študirajo v mestu.

Večkrat se zgodi, da kmetijski študent, ki se je navadil mestnega življenja in lahkega dela, pozabi na težko življenje na vasi. Ne zanima se za težave kmetijskih ljudi, ne skuša jim pomagati in hoče postati »gospod«. Živeti hoče v mestu, na deželo pride samo »na počitnice«. Tako polagoma pozabi na žuljave roke svojih staršev, ki so ga podpirale, pozabi na svoj kmetijski dom, na vas in kmetijskega človeka, ki se ubija dan za dnem s trdim delom.

Ali pa res mora kmetijski sin, ki mu je pridna kmetijska roka pomagala do boljšega življenja, iti med »gospodo«, dati svoje znanje samo njej, za kmetijskega človeka se pa ne brigati — razen takrat, kadar ima od njega kaj koristiti? Nasprotno! Zavedati se mora, da so ga žulji in trdo delo njegovega očeta pod-

pirali, da je postal to, kar je, da ga delovno ljudstvo redi in plačuje, zato mora delati v njegovo korist. Kot advokat, inženjer, učitelj in uradnik mora povsod kmetškemu človeku pomagati, braniti njegove pravice, mu svetovati in mu dajati svoje znanje, ki si ga je pridobil.

Da bo pa mogel naš študent res nekoč ljudstvu pomagati, mora vedno živeti v stiku s svojimi ljudmi in svojim rojstnim krajem. Spoznavati mora vse naloge, ki kmeta tarejo, in misliti tudi na to, kako bi se izboljšalo njegovo težko življenje. Ker je bolj izobražen kot oni, ki od mladih nog dela z motiko, koso in plugom, mora tudi s svojim znanjem naši vasi pomagati. Ljudstvo ni njemu ničesar dolžno, on pa ljudstvu mnogo.

To smo sprevideli tudi marsikateri študentje, ki smo izšli iz kmetških družin in poznamo vse težave kmetškega življenja. Nočemo postati »mestna gospoda«, živeti hočemo skupno z delovnim ljudstvom, kateremu pripadamo.

Zato se hočemo čimbolj poučiti, seznaniti z vsemi stvarmi, ki so za kmetškega človeka važne. Ustanovili smo si svoje društvo *Akademski agrarni klub »Njiva«*, kjer proučujemo življenje slovenske vasi, gospodarstvo, stanje kmetškega stanu in našo preteklost, pa se skušamo tako izobraziti, da bomo znali nekoč kmetskim ljudem kaj nuditi. Zato je mesto vsakega kmetškega študenta v agrarnem klubu »Njiva«.

Tudi mi, študenti, imamo težko življenje. Gospodarska stiska naših očetov je udarila tudi nas. Vemo pa, da se bo naše življenje zboljšalo takrat, ko se bo zboljšalo življenje naših staršev, ko bo slovensko delovno ljudstvo lažje zadihalo in se rešilo vsega, kar ga danes teži, in si priborilo tako življenje, ki mu po vseh pravicah gre. Zato se moramo skupno boriti za boljše življenje nas vseh. In mi, ki dolgujemo vse, kar imamo, žuljavim rokam svojih staršev in vsega ljudstva, ne smemo biti zadnji pri tem delu! Njivaš.

Proslave Matije Gubca

Iz raznih krajev smo dobili nova poročila o lepih Gubčevih proslavah. Organizirana kmetška mladina je dostojno počastila spomin velikega borca za pravice kmetških ljudi. V okrašenih dvoranah se je zbrala pred sliko kmetškega kralja-mučenika in mu slovesno obljubila strniti se v nepremagljive vrste njegovih vojščakov. Odločno je kmetška mladina tudi ob tej priliki izpovedala zvestobo naši skupni kmetški misli in borbo do dokončne zmage!

LOČE PRI POLJČANAH

Pri nas smo priredili lepo uspelo proslavo Matije Gubca. Ob polnoštevilni udeležbi članstva in drugega občinstva nam je kmetška mladina pokazala junaško borbo kmetškega pokreta in njegove ideje.

Tov. Pulko nam je v pozdravnem govoru raztolmačil pomen prireditve, nakar je deklamiral to. Klokočovnikova: »Znamenje na nebu«. Tov. Klokočovnik je predaval o kmetških uporih, tov. Pirjevec pa ponovno deklamiral nekaj pesmi iz Gubčevega življenja in kronanja.

Tov. Pulko je na koncu proslave pozval vse navzoče na delo za kmetški pokret.

ST. VID NAD LJUBLJANO

V slavnostno okrašeni dvorani se je zbralo številno občinstvo, člani in članice domačega in sosednjih društev in člani akademskega agrarnega kluba »Njiva«. Posebno lepo je bil okrašen oder, nad katerim je visela slika kmetškega kralja, ovita s trnjevo krono in okrašena s slovensko, jugoslovansko in kmetško zastavo. Slavnostni spominski govor je imel tov. Rado Šušteršič, predsednik šmarnogorskega okrožja. Nato pa so se vrstile spominke deklamacije in odlomek iz igre Ernesta Tirana: »Za staro pravdo«, ki je bila podana nad vse prepričevalno v dovršenih vlogah. Na prireditvi je sodelovalo tudi pevsko društvo »Zarja« pod Šmarno goro, ki je zapelo več narodnih pesmi, na koncu prireditve pa našo kmetško himno.

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU

Na velikonočni ponedeljek je naše društvo priredilo Gubčevo proslavo, ki je bila kljub slabemu vremenu zelo dobro obiskana. Podpredsednik društva, tov. Franc Mlinarič, je otvoril proslavo in pozdravil goste, nato pa so se vrstile posamezne točke sporeda. V spomin

velikega borca je govoril predsednik tov. Joško Tomazič. Deklamirali so tov. Branko Kolarič, Janko Rizman in Vida Zdravčeva. Člani dramskega odseka so pod vodstvom režiserja tov. Tomaziča izvedli 3. dejanje žaloigre »Užitkarji« od A. Remca. Za konec je moški zbor »Lipe« zapel kmetsko himno »Zeleni prapor«. Vsa izvedba je bila prav dobro podana, posebno igra.

Podpirajmo „Grudo“

Tovarišica *Tilka Zabret*, načelnica Ženskega odseka Zveze je prispevala za tiskovni sklad »Grude« 60.— Din.

Tov. *Franc Miršek* iz Grab je nabral na svatbi na velikonočni ponedeljek za tiskovni sklad »Grude« znesek 53.— Din.

Tovarišica *Milena Petovar* je nabrala med kmetiskimi visokošolci za tiskovni sklad »Grude« 40.— Din.

Poleg naročnine so prispevali še za tiskovni sklad:

Stanko Sajovic (Jelše) 10.— Din;

Miči Volnar (Jesenice) 8.— Din;

Josip Kalšek (Kal pri Litiji) 5.— Din;

Leopold Petrič (Loče) 5.— Din;

Martin Cebašek (Nova vas) 5.— Din;

Anica Metelko (Sv. Duh) 2.— Din;

skupaj 138.— Din. Vsem darovalcem naša iskrena zahvala! Nadaljne prispevke bomo objavljali v »Grudi«. V veseli družbi, na svatbi, prireditvah in pri vsaki slični priliki se spomnite na našo »Grudo«!

*Kot brez setve — žetve ni,
ne pravice brez sodnika,
tak rešilne poti ni
brez poštenega vodnika:
Sredi dela, bojev, truda
naj zato nas vodi — GRUDA!*

DR. VLADKO MAČEK.

vodja hrvatskega naroda. On je prvi in menda edini politik v Jugoslaviji, ki se mu je posrečilo ves svoj narod povezati v eno samo celoto. Idejno je dedič in naslednik kmetско-človečanske miselnosti Stjepana Radića.

„Gruda“ raste

Poleg redne naklade smo poslali »Grudo« na ogled na 2.500 naslovov. Od teh smo dobili nazaj samo 93 izvodov. Izmed teh so se številni opravičili, da »Grude« radi slabih gmotnih razmer ne morejo naročiti; saj nimajo denarja niti za petrolej, sladkor in tudi ne za vžigalice! Naravnost mučno je čitati takšna poročila, napisana na ovitku »Grude«. Ljudje bi radi brali »Grudo«, dopade se jim, naročiti pa je ne morejo — brez denarja! Pri vsej revščini pa so toliko pošteni, da jo pošljejo nazaj, ker vedo, da je ne moremo pošiljati zastonj. Kakor oni, je tudi »Gruda« poštena, ki tudi nima denarnih sredstev, ker ni v sorodu s fabrikanti in bankirji in ne z drugimi denarnimi mogotci! Hoče se pa boriti za pravico tistih, ki delajo in trpijo — več za druge, kakor zase!

Nekateri in nekatere so pa vrnili »Grudo« najbrž zato, ker ne pišemo o lepoticah in o najnovejši modi, o sminkanju in pudranju, ter o sličnih bedarijah pokvarjenih ljudi. O tem ne bomo pisali nikoli! Nasprotno! Vedno bomo nastopali proti takšnim izrastkom, ki niso našega izvora in se redijo od drugih žuljev ter pričakujejo samo klanjanja in pasje ponižnosti delovnih ljudi!

Vlado Jan:

Zakaj trpi naša vas?

Kmetško vprašanje je danes v svetu zelo v ospredju, to celo v industrijskih, prav posebno pa v agrarnih državah. Med zadnje spada tudi naša država, saj tvori 70 % njenega prebivalstva kmetški človek.

Slovencev je 60 % kmetov. Kakšen pa je naš položaj? Kako živimo in kakšna bodočnost se nam obeta?

Materijalni (gmotni, gospodarski) položaj kmeta, njegovo blagostanje je torej odvisno deloma od količine in kakovosti njegovih pridelkov in od njihovih cen, na drugi strani pa od raznih okolnosti, ki niso v neposredni zvezi s proizvodnjo, tako od raznih davkov, taks itd. Ni naš namen, da bi tukaj govorili, kako naj kmet poveča količino in izboljša kakovost svojih pridelkov, pač pa nas zanimajo cene. Cene kmetških pridelkov so v zadnjih letih silno padle, a kljub temu pridelki še vedno ne gredo v denar. Če odštejemo veleposestva, ki delajo še vedno z velikimi dobički, ki jih ni zajela «agrarna reforma», je položaj slovenskega kmeta izredno težaven, skoro obupen. S tem, kar proda, krije mali slovenski kmetški posestnik komaj proizvodne stroške, v najboljšem slučaju le še najnujnejše življenjske potrebščine. Kaj pa ostalo? Kje vzeti denar za razna popravila, nakup orodja, doto za hčere in sinove, zlasti pa za razne davke in takse, da o kulturnem življenju in kulturnih potrebščinah, ki dvigajo človeka nad žival, niti ne govorimo?!

Poleg nizkih cen nas ubijajo visoki davki. Slovenci, ki tvorimo 8 % vsega prebivalstva Jugoslavije, plačujemo državi 16 % davkov, nazaj pa dobimo le 6 %. Poleg tega so davki tako razdeljeni, da plačuje sorazmerno največ — reven človek, kar čuti v največji meri — slovenski kmet.

Samo se vsiljuje vprašanje, kako od pomoči tem razmeram? Biti moramo na jasnem, da je reši-

tev edino v nas samih. Pomoči ne smemo in ne moremo pričakovati od razne gospode, ki se za nas briga le tedaj, kadar in kolikor nas potrebuje za uresničenje svojih teženj in stremljenj, ki pa so za nas vse kaj drugega kot razveseljiva. Pri tem dejstvu moramo spregledati in spoznati, da ne pomeni vsak sam zase nič, da pa smo, če se združimo, sila, ki se ji ne more nihče zoperstaviti. Kako se je treba boriti, nam dajejo vzgled hrvatski kmetje, ki so že uresničili to, kar je tudi za nas nujno. Povezati se med sabo in organizirati v res svoji lastni organizaciji! Kaj nas boli, to vemo, ker to bridko čutimo na lastni koži. Vemo pa sedaj tudi to, da nam ne bo nihče pomagal, če si ne bomo pomagali sami.

*Vigred mine in poletje,
jesen, zima odbeži,
zvesta nam samó je GRUDA,
ki nas vodi in uči.*

NE VPRAŠA GA ZA TO

Sodnik: Kaj ste po poklicu?

Obtoženec: Copatar.

Sodnik: Ne vprašam, če ste oženjeni, ampak s čim se bavite!«

Kriza — v besedah in dejanjih

Pri nas so strici zelo čislani ljudje. Tako je najbrže tudi drugod. Seveda le tisti, ki to zaslužijo. Stric ne sme biti samo po imenu. Od njega se zahteva že nekaj več. Včasih je treba kaj dati, prinesti ali pa kaj »stisniti v roko«. S tem raste tudi ljubezen in spoštovanje do stricev. Kdor se ne drži takih stričevskih navad, izgubi svoj ugled in veljavo. Kolikor je ostane, je le navidezna; na tihem so nečaki in nečakinje svojih misli in svojega mnenja. Še godrnjajo čez nje, če ni drugače!

Dobri in slabi strici

Jaz še nisem stric, hvala Bogu! Sam pri sebi sem kljub temu kar zadovoljen. Za čast mi ni veliko, denarja pa nimam odveč, največkrat sem pa sploh brez njega. Bil bi tudi slab stric, kakršnih je največ med nami. Sicer sem pa dober nečak, to se pravi, da imam strica. Prav za prav ne samo enega. Še več, in tudi lepo število tet. Od teh pa danes ne bom govoril, ker bi potem nastala cela povest. Zato bom povedal rajši nekaj o stricu, s katerim se najbolj razumeva. Kako se piše, ne bom povedal, ker bi ga najbrže kdo poznal. To pa lahko pristavim, da se ne piše Korobač — kakor jaz. Je pa študiran človek in ima lepo službo v mestu. Rad ga pa nimam le radi tega. Všeč mi je posebno zato, ker ima tri lepe lastnosti.

Ne pozabimo na svoj dom

Kadar pride k nam domov, se mu kar nič ne pozna, da je šolan človek. Ne ustraši se ne gnoja, ne prahu ali blata! Obleče kakšne oguljene hlače in zaplankano srajco, ki se ji že nič več ne pozna, iz kakšnega blaga je bila, si zavija rokave, pljune v roke in prime za vsako delo — kakor mi. Naj bo lopata, kramp, kosa ali cepin, to mu je vseeno. Karkoli delamo, povsod je zraven, bolj gotovo prvi kakor zadnji. Kaj bi našteval! Ker

pozna delo in naše razmere doma, zato tudi razume naše ljudi in njihove težave.

Druga njegova lastnost je ponos in zavednost. Nikoli ne zataji svoje rojstne hiše. Še pohvali se rad, odkod je doma. In kar nič si ne domišlja, kakor je navada nekaterih, da je kaj več kot so drugi ljudje. On je popolnoma našega pravega mnenja — vsak pošten človek dela, poklic pa je postranska stvar.

Pri tem je pošten, pravičen in dober. Vsaka krivica ga boli, pa tudi ve, koliko morajo prestati naši ljudje. Pri delu je izobilje, povsod drugod pa pomanjkanje! Mene še posebno razume. Vsako stvar mi rad pojasni in zadovoljen je, da sem dovzeten za njegove nasvete. Marsikatero skrito željo mi prebere iz oči in »stisne« v roko tako, da nihče ne vidi.

V goste

V jeseni, ko smo grabili steljo, me je povabil na obisk. Tega sem bil prav vesel. Komaj sem čakal, da je zapadel sneg. Saj drugače ni nikoli časa, in še takrat si ga je treba »utrgati«. Ker ve, da nimam »stričevskih sposobnosti«, mi je že takrat obljubil, da bo plačal vlak in še tudi kaj drugega. Kaj še hočeš več!

Po novem letu sem se odločil na pot. S seboj nisem jemal ničesar, le sosed, ki je lovec, me je naprosil, naj mu prodam v mestu lisičjo kožo. Rad sem mu storil uslugo. V tem primeru dobi še nekaj zanjo, drugače mu ne bi izkupiček zadoščal za potne stroške.

Mi in lisičje bogastvo

Kakor hitro sem prispel v mesto, sem se napotil v trgovino s kožuhovino. Hotel sem se znebiti skrbi in lisičje nadleže.

Duh po naftalinu, ki preganja mole, mi butne v nos, ko stopim v trgovino. Ponudim lisičje oblačilo v nakup. Trgo-

vec pretiplje, puli dlako in išče luknjice. Koža je dobra, dlaka trdna, le strel ji je napravil luknjico. Sedem kovačev mi ponudi zanjo. Nagovarjam ga, naj malo primakne, ker je vredna le nekaj več! Nič ni pomagalo moje dopovedovanje. Svoje obljube ni hotel spremeniti. Našteje mi 7 kovačev.

Nikakor mi ne gre v glavo, da moja nikjer ne velja. Če kaj prodajam, ne določam cene sam, temveč drugi. Tako je tudi takrat, kadar kupujem. Glavno besedo imajo drugi, cene določajo drugi, pa naj bom prodajalec ali kupec! To je pa že od sile in se vidi, da bo treba stvar počasi urediti na drug način.

Zaklad v kožuhi

V trgovini se oziram naokrog. Sem zelo vedoželjen, nekateri pa pravijo, da radoveden. Za steno stoji tudi dolga steklena omara. V njej visi polno zimskih plaščev za ženske. Najbrže jih je kašnih 50. Mi jim pravimo kožuhi. Povprašam za ceno. Počasi mi odgovori trgovec: »25 tisoč dinarjev!« Kaj? Kaj? Ali prav razumem? Hladno pokima in še enkrat potrди, da je tako. Njemu se ne zdi to nič posebnega. Vajen je takšnih števil. Jaz pa kar odrevenim in zamižim! 25 jurjev! Tisočaki mi mrgole po glavi kakor mravljinici! Kdo bo neki dal toliko za kožuh? Sicer je pa to trgovina, kjer jih prodajajo in ne samo kažejo!

Grunt za kosmato kožo

Še danes ne vem, kako sem prišel iz trgovine, tako me je prevzela ogromna cena za kožuh. Pri nas dobite že lepo posestvo za takšen denar! Lahko tudi 10 konjev, 20 krav, 40 prašičev ali pa tudi 4 vagone krompirja! Delovni človek zasluži 25 jurjev morda v petih letih in še ne! Sedaj pa pomislite! Za ta denar se lahko obleče 100 naših žensk. Kakšna velikanska razlika je to! Samo pri eni stvari porabi en človek toliko kot 100 drugih! In tisti človek, mi bomo rekli »imenitna gospa«, da se ne pregrešimo, najbrže nikoli ne ozebe, vroče ji je kvečjemu pri peči ali pri kosilu, pri delu pač nikoli ne! Žulje dobi od sedenja in ležanja, od dela prav gotovo ne! Naši ljudje, ki trdo delajo, posebno otroci, pa prezebajo pozimi kot ščinkavci! Brez plaščev in toplih oblek. Čevlji so navadno le za ime.

Pravica spi

Ni li to velika in v nebo vpijoča krivica? Kdor dela in gara, nima ničesar razen trpljenja. Drugi pa živijo na račun prvih. Kamorkoli pogledate, vidite polno sličnih primerov. In kdo ne bo potrdil, da je kriza le za nekatere, nikakor pa ne za vse! Pri vsem tem ne moremo reči drugega, kakor: »Vsi za enega in eden od vseh!« Ali — vsi naj delajo in trpijo za nekatere — in nekateri naj živijo od vseh!

(Dalje prihodnjč)

Slovenska kmetska mladina

na delu

Iz Zveze

NAŠI ČLANI NA ČESKOSLOVAŠKEM

Kakor znano, pošilja Zveza vsako leto nekaj svojih najposobnejših članov in članic v bratsko Čekoslovaško v prosvetno-organizatorične tečaje in omogoča svojim najdelavnejšim članom in članicam, da odidejo na Čekoslovaško v večmesečno kmetijsko prakso. Na številna vprašanja naših članov in članic glede te prakse, obveščamo, da so vse poznejše letošnje prijave zaenkrat, žal, prepozne.

»GRUDA« IN NAŠA DRUŠTVA

Vsako naše društvo mora biti še posebej naročeno na »Grudo«. Toda tega društvenega izvoda naj ne uporabljajo člani, prav tako naj se ne izroči v društveno knjižnico. Služi naj le samo društvenim svrham, celoten letnik pa spravite v društveni arhiv, kjer naj ostane pri rokah društvenim funkcionarjem.

POŠTA ZA ZVEZO IN »GRUDO«

Vsa naša društva prosimo, da na svojih dopisih že na zunaj vidno označijo pravi naslov, ali gre za dopis Zvezi ali pa »Grudi«. Po možnosti naj dopise za oba naslova pošiljajo ločeno, ker drugače otežujejo redno in hitro poslovanje Zvezine pisarne in Uprave »Grude«; lahko pa pošiljajo dopise za oba naslova v skupni kuverti.

ZNAKI

Ker nas mnoga naša društva vprašujejo glede znakov, če jih imamo v zalogi, sporočamo tem potom vsem društvom, da ima Zveza znake stalno v zalogi. Društva naj pri Zvezi naroče le število znakov, denar (5.— Din od znaka) pa poberejo in pošljejo skupno za vse prejete znake. Obenem naj opomnimo naše članstvo, da je znak zunanji izraz naše zavednosti in služi naj spoznavanju sicer med seboj nepoznanih članov in članic. Zato je dolžnost vsakega člana, oziroma članice, da nosi naš znak ob vsaki priliki!

NEPOŠTENA BORBA NAŠIH NASPROTNIKOV

Nekatera naša društva se pritožujejo, da jih nasprotniki našega kmetsko-mladinskega pokre-

ta ovirajo pri izvrševanju kulturno-prosvetnega dela za napredek naših vasi. Pri tem svojem razdiralnem delu pa se naši nasprotniki poslužujejo celo najpodlejših in nedostojnih sredstev. Tem našim društvom, kakor tudi vsemu članstvu sporočamo, da z njimi vred obsojamo tako razdiralno delo naših nasprotnikov, ker takšno delo gotovo ne služi ugledu in koristi naše vaške skupnosti. Prevelik pa je naš cilj, in preveč se zavedamo pomena našega dela, da bi se takega nečastnega postopanja naših nasprotnikov oplášili. Nasprotno, tako delo utrjuje v nas prepričanje, da smo na pravi poti do končne zmage naše skupne kmetske misli.

»GRUDA« V RAZMAHU

Od nekaterih naših društev smo dobili sporočila, da so na svojih sejah določili poverjenike za nabiranje novih naročnikov in tudi za pobiranje naročnin. Vse to nas je zelo razveselilo, ker kaže, da se ta društva dobro zavedajo svoje naloge. Zavedajo pa se tudi velikega pomena, ki ga ima »Gruda« na naši vasi.

Tudi društvom, ki še niso o tem razpravljala, svetujemo, da tako delajo. Tako bomo razširili našo »Grudo«. Držimo se gesla:

»Vsaka vas in hiša kmetska,
naj ostane »Grudi« zvesta!«

NAŠI KROJI

Društvo »Naša skrinjca« v Ljubljani, ki si je zadala namen uveljaviti med našim narodom smisel za lastno narodno nošo, ki naj nadomesti tuje popačene izdelke, nam je poslalo dopis, v katerem nam sporoča, da namerava izdati album (seznam): »Naše noše, naše dečve in naši sportniki«. Album bo obsegal okoli 30 strani slik (tudi barvaste) naših narodnih noš in krojev in bi po sporočilu društva »Naša skrinjca« služil tudi našim društvom pri določitvi skupnih krojev naših članov in članic. Album bo stal 45.— Din, ako pa se zglasi večje število naročnikov skupaj, pa 40 Din. Vsa društva, ki se za album zanimajo, prosimo, da album naroče preko Zvezine pisarne, da si tako omogočijo znižano naročnino. — Nakup albuma priporočamo!

KMETSKA HIMNA

Na vprašanja društev sporočamo, da dobe za svoje prireditve pri Zvezi našo himno »Zeleni

prapore, tiskano v lepem zelenem tisku. Cena posameznemu izvodu je 2 dinarja. Vsako društvo pri svojem delovanju gotovo potrebuje našo kmetsko himno, katero lahko naroči (število izvodov!) pri Zvezi.

VRNITE IGRE

Naša društva, ki so v zamudi z vrnitvijo iger, izposojenih iz Zvezine dramske knjižnice, prosimo, da igre po uporabi hitro vrnejo. Drugače ovirajo poslovanje Zvezine dramske knjižnice, ki komaj izvršuje številne prošnje naših društev za gledališke igre.

Naša dekleta se pripravljajo

PROSVETNO-ORGANIZATORIČNI TEČAJI ZA DEKLETA

Naša vas živi v velikem pomanjkanju. Vendar se kmetška mladina predobro zaveda pomena, ki ga ima vsestransko izobraževanje za njen napredek. Zato čuti tudi v sedanjem času potrebo po izvedbi sistematično pripravljenih prosvetno-organizatoričnih tečajev. In kmetška mladina se ob taki pomembni prireditvi ne ustraši dela. Treba je omahujočim vlitim pogumom in veselja do dela. Treba je preskrbeti potrebna denarna sredstva. Vse to se doseže v trdem delu z nabiranjem od osebe do osebe. Po prireditvi prosvetno-organizatoričnih tečajev za fante so bila ta sredstva že izžrebana. Vendar je večina pododborov ob podvojenem trudu izvedla še prosvetno-organizatorične tečaje za dekleta. Prav tako kot fantom, je tudi dekletom potrebna idejna, organizatorična in splošna izobrazba. Saj slovensko kmetško dekle in kmetška žena se še vedno mudita pri peči v zakajeni kuhinji. Delata naporno od jutra do večera. Pa ves njen nadčloveški trud je zaman. Zastonj se ozirata v usmiljeno nebo. Družina živi vedno slabše. Zato je slovenski kmetški

ženi in kmetškemu dekletu potrebna izobrazba, da se uspešneje postavi skupno s kmetškimi možmi in fanti v bran za pravice kmetškega človeka.

Organizacija tečajev za dekleta je bila izvedena prav tako kakor tečajev za fante. V učni načrt so bila vnesena le nekatera nova predavanja, ki ustrezajo posebnim potrebam deklet n. pr. »Naloga kmetške žene v javnem življenju«, »Higijena telesa in kmetškega doma« i. dr.

V naslednjem vam podajamo poročila posameznih pododborov o izvršenih tridnevni prosvetno-organizatoričnih tečajih za dekleta:

V CELJU

Na Svečnico 2., 3. in 4. februarja so se zbrale v Celju dekleta iz celjskega in šmarskega okraja k II. prosvetno-organizatoričnemu tečaju. Svoje udeležence so poslala zlasti društva v Savinjski dolini: St. Jurij ob Taboru, Braslovče, St. Pavel pri Preboldu in Orla vas. Prav tako pa tudi društva v Vojniku, Frankolovem, Trnovljah, Dramljah, Ponikvi ob juž. železnici, St. Petru na Medvedjem selu, Donački gori in Sv. Florjanu pri Rogatcu. Zbralo se je prav lepo število deklet, članic posameznih Društev kmetških fantov in deklet. Dnevno je bilo po šest predavanj. Predavali so: predsednik Zveze tov. Ivan Kronovšek, tajnik pododborov tov. Aleksander Turnšek, nač. pododborov ženskega odseka tov. Lojzka Jarnovič, odbornika pododborov tov. Ivan Kuhar in Tone Merslavič, zaščitna sestra Završnikova i. dr. Med prostimi urami so tečajnice ogledale prvi dan muzej, drugi dan tiskarno in zadnji dan zemljiško knjigo.

Tečaj je v vsakem pogledu uspešno potekel. Gotovo tudi ne bodo izostali sadovi, saj bodo na delu dekleta, ki so si v tečaju pridobila potrebno organizacijsko sposobnost.

V NOVEM MESTU

Novomeški pododbor Zveze kmetških fantov in deklet je priredil prvi dekliški prosvetno-organizatorični tečaj v dneh 14., 15. in 16. februarja. Ker se je tečaj pričel na nedeljo, so se tovarišice tečajnice skupno udeležile sv. maše. Tečaja se je udeležilo prav lepo število deklet, ki so žrtvovale tri dni za našo skupnost, da se usposobijo in izobrazijo za delo v naših društvih. Na tečaju so predavali predsednik Zveze tov. Kronovšek, predsednik pododborov tov. Zorko, tajnik pododborov tov. Udovič, odbornica Zvezinega ženskega odseka tov. Peto-

varjeva, blagajnik pododbora tov. Stanko Kol-
ler i. dr.

Tečaj je bil zaključen s tovariško željo pred-
sednika Zveze tov. Kronovška in predsednika
pododbora Zorkota, da tečajnice pridobljeno
znanje čim uspešneje uporabijo pri društven-
nem delu in tako doprinesejo svoj delež za
zmago kmetijske ideje.

V LJUBLJANI

Prosvetno-organizatorični tečaj ljubljanske-
ga pododbora za dekleta se je vršil 15., 16. in
17. marca v Ljubljani. Tečaja se je udeležev-
valo 22 deklet, kar je za današnje razmere go-
tovo lepo število. Požrtvovalno je vodil vse pri-
prave kakor tudi tečaj sam, tov. Rado Šušteršič.
V zgodnjih popoldanskih urah so si tečajnice
ogledale tiskarno in narodni muzej; zvečer pa
so posetile ljubljansko opero. Na tečaju so
predavali: predsednik Zveze tov. Kronovšek,
tajnik Zveze tov. Hočevar, odbornice Zvezine-
ga ženskega odseka tovarišice Jekrničeva, Pe-
tovarjeva in Dolganova, književnik tov. Ivan
Albreht i. dr.

Tečaj je potekel v vzorni disciplini in redu
ter nudil dekletom vso potrebno organizacijsko
in idejno izobrazbo za delo v naših Društvih
kmetijskih fantov in deklet.

V PTUJU

V dneh 19., 20. in 21. marca pa se je vršil
prosvetno-organizatorični tečaj ptujskega pod-
odbora za dekleta v Ptuj. Tečaj je kljub raz-
nim oviram dobro uspel, kar se je pokazalo
tudi ob zaključku, ko so dekleta v tako krat-
kem času, v navdušenju za delo za skupno ide-
jo, navezale prav iskrena prijateljstva. Na te-
čaju so predavali predsednik Zveze tov. Kro-
novšek, predsednik pododbora tov. Tomažič,
odbornica ženskega odseka tov. Petovarjeva,
tov. dr. Rosina, g. veterinar Lešnik, ga. Dosta-
lova, g. dr. Vlad. Vrečko i. dr. Od tovarišice
tečajnic pa pričakujemo, da bodo uporabile
pridobljeno znanje in sposobnost v delu za na-
šo vas!

*Po naših domovih kaj tisoč, kaj sto
GRUDE za kmetško prosveto je šlo!
Povsod je z veseljem bila sprejeta,
za svojo so vzeli jo fantje, dekleta,
za svojo sprejema slovenska jo vas,
ker GRUDA vsem kaže pot v boljši
le čas.*

Razlaga tujih besed

Agraren — poljedelski, kmetijski. Država, ka-
tere državljani so po večini kmetje, je agrarna
država. Jugoslavija je tudi agrarna država. Gi-
banje, ki hoče združiti in organizirati kmetске
ljudi, je agrarno gibanje, je agrarizem. — Slo-
vensko agrarno vprašanje je n. pr. vprašanje,
kakšne so danes naše kmetске razmere in kako
bi se te razmere izboljšale. Agrarec je pristaš
kmetskega gibanja.

Autonomija — pravica, da se narod sam
upravlja in si sam daje zakone. Občina bi n.
pr. imela autonomijo, če bi lahko o vseh svojih
zahtevah sama in svobodno sklepala in bi ji za
te sklepe ne bil potreben pristanek višjih ob-
lasti. Slovenija bi bila autonoma, če bi sama
pobirala davek in bi ta denar ostal doma, skrat-
k, če bi bila neodvisna od Beograda, Autono-
mija pa ima cerkev, ker lahko postavlja duhov-
nike kamor in kakor sama hoče, ne da bi se
pri tem ozirala na državno oblast.

Autoriteta — oseba, ki uživa vsestranski
ugled. Kar reče oseba, ki je za nas autoriteta,
to drži. Ljudje pravijo: Če pa ta pravi, da je
tako, potem bo pa že res. Mnogokrat čitamo ali
slišamo: o je rekel Stjepan Radić, ali tako je
delal Aleksander Stambolijski (vodja kmetске-
ga pokreta na Bolgarskem) itd. Ta dva sta n.
pr. za nas autoriteti.

Demokracija — taka državna oblika, kjer
ima državno oblast ljudstvo po svojih zastopni-
kih, ki jih izvoli pri splošnih svobodnih, ena-
kih in tajnih volitvah, ki so eden glavni zna-
kov demokratične države. Demokracija je me-
rilo za politično zrelost posameznega naroda.
Demokracija nam tudi pove, da se narod zave-
da svojih pravic in da si zna te pravice pri-
boriti in tudi obdržati. Demokratične države v
Evropi so: Češkoslovaška, Francija, Anglija in
skandinavske države (Švedska, Norveška in
Finska).

DOBRO SE POZNA

Učitelj: Vse domače živali sem vam že na-
štel: konja, vola, ovco, psa in mačko. Toda še
ena je. — Ali se je ne spomnite? Je umazana,
se valja rada po blatu in se klati po sosednjih
dvorščih. No, Tonček?

Tonček (sramežljivo): To sem pa jaz.

IZUMITELJ

Miha: Kaj si izumil?

Gašper: Nekaj kolosalnega (gromozanskega)
Z mojim izumom lahko vidi vsakdo skozi zid.

Miha: Kako si pa to dosegel?

Gašper: Napravil sem v zidu luknjo.

Kmetska žena in dekle

Za njene roke in srce

Kako živimo pri nas

O marsičem smo se razgovarjali na zimskih sestankih o našem življenju. Nekaj tega bom skušala napisati.

Poklic, ki si ga moramo izbrati skoraj vsa vaška dekleta, je gospodinjstvo. Vse vemo, da so dolžnosti žene v domačem gospodinjstvu zelo velike. Vsak dan nahraniti vso družino, skrbeti za obleko in perilo, za red v hiši, zraven pa še opravljati iz dneva v dan tisoč opravkov. Najvažnejša naloga žene v družini pa je, da daje življenje novim ljudem, da jih rodi in vzgaja. Ko naše žene izvršujejo svoje naloge, so prepuščene same sebi, nihče jih ne pouči, nihče jim v današnjih težkih časih ne pomaga, čeprav bi to bilo krvavo potrebno. Ni lahko spraviti otroka na noge, še teže pa jih je spraviti h kruhu — to je danes menda vsem znano.

V naši vasi se ne bavi nobena gospodinja samo z gospodinjstvom in nego otrok. Lahko rečemo, da delajo ženske v glavnem na polju in pri živini. Hiša, otroci, to mora biti vse mimogrede oskrbljeno. Kljub temu pa je pri nas skoraj v vseh hišah čisto in snažno. Naše gospodinjke delajo skoraj več, kot je v človeških močeh. Zato pa tako zgodaj ostarijo in se jih prime vsaka bolezen.

Za vsakdanji kruh . . .

Cene živini, sadju in drugim kmetiskim pridelkom padajo. Naše gospodinjke morajo delati s podvojeno silo, da spravijo skupaj nekaj dinarjev, da je pomoč pri davkih, za najpotrebnejšo obleko, sol, petrolej in drugo. Vsa jajca, kokoši, smetana, maslo in sploh vse, kar je le mogoče prodati, mora na trg v tri ure oddaljeno mesto. Kljub temu pa dolgovi rastejo. Bolj ko cene padajo, teže je gospodinjiti. Kako dobro ku-

hati, s čim hraniti otroke, ko morajo jajca in mleko na prodaj? Bolezni je vedno več. Otroci umirajo posebno v prvem letu, mladino pa pobira jetika. Krivo je to, ker prodamo vse, doma ne ostane drugega, kot delo od jutra do večera.

Drugič vam bom pisala še kaj več o našem življenju.

F. M.

Opomba. Prejeli smo dopis tovarišice, ki ga z veseljem objavljamo. Prosimo vse naše čitateljice, da nam pišejo iz vseh krajev, kako se godi dekletom, ženam, mladini in otrokom. Vse moramo spoznati, kako se nam godi, potem si bomo tudi vse skupaj skušale svoje življenje zboljšati. Zato pa nam čim več pišite!

»Gruda«

PREDAVANJA

Kar na sestankih spoznate, da je potrebno, da znajo žene in dekleta v vasi, priredite javno predavanje. Povabite zdravnika, kmetijskega referenta, živinozdravnika in druge, ki naj vam natančno razložijo, kar vas zanima. Predavatelj mora dobro poznati naše razmere!

TEČAJI

Ravno tako je s tečaji. Kjer uvidite, da je potreben obsežnejši pouk, organizirajte praktične tečaje: kuharskega, higijskega, šivalnega, za domačo obrt itd. Če se le da, izkoristite čas z učenjem!

MNOGO ČITAJMO!

Zraven vsega tega pa mnogo čitajte. Društvo naj naroči ali prosí, da mu pošiljajo zastonj vse slovenske ženske časopise, čitajte pa tudi ostalo časopisje. Mnogo boste zvedele o življenju žen in deklet drugod, mnogo se boste naučile! Z vsem srcem pa se oprimate »Grude«. Čitajte jo, pišite in poročajte v njo o vsem, kaj delate, kako živite, kaj si želite, ker šele takrat bo »Gruda« naš kmetiski list, ki nas bo učil, vzgajal, bodril in razveseljeval!

Čemu bi se mučili, če se da drugače napraviti!

Schichtov

RADION

pere sam

To je prednost Schichtovega Radiona. In v tem tiči njegova skrivnost: na milijone kisikovih mehurčkov se razvije med kuhanjem (vsaj 15 minut) v raztopini Schichtovega Radiona in poganja milno peno skozi tkanino. Tudi povsod tam, do kamor nikdar ne seže krtača. V 15 minutah Vam je perilo belo ko sneg, ne da bi ga bilo treba drgniti in mencati. Prizanesljivo in hitro opravi Schichtov Radion za Vas delo, kadar imate žehto, če uporabljate Schichtov Radion.

Kaj sejemo sedaj

Delo na vrtu se je začelo. Tu vas spomnimo na nekaj rastlin, ki so za dobro hrano nujno potrebne. Sejejo se zdaj v aprilu.

Vsakih 14 dni sej solato, grah, fižol, redkev, da boš imela na razpolago vedno mlado zelenjavo.

Solate: najprej sej solato berivko, katero lahko uporabiš vso, ko je še majhna. Sej jo na dve gredici v presledku 14 dni. Ko je v glavah je pusta in rabi mnogo olja. Že zdaj začni s sejanjem različnih glavnatih solat, kot majska kraljica itd. Vsakih 14 dni posej eno vrsto.

Grah: zdaj se sadi zgodnji visoki in sladkorni grah. Sploh je bolj priporočljiva visoka vrsta. Sadi ga vsakih 14 dni.

Fižol: predno sadiš fižol, ga dobro izberi, glej vsak kalček. Preberi ga, da ne bodo zmešane različne vrste. V jamico daj 6–12 fižolov.

Rastline, ki so za vse leto in se sadijo zdaj, pa so: čebulček, česen, šalotka, petršilj, zelena, rdeče korenje, ki naj bo na vrtu. Vse te rastline so ti potrebne pri kuhanju juh in prikuh, zato jih začnite gojiti. Gruda bo prinašala tudi takšne recepte:

Recepti

(za 4 do 6 oseb)

Pečeni rezanci: široke rezance skuhaj v slanem kropu v prostorni posodi, da se ne sprimejo skupaj. Stresi jih v rešeto in polij z mrzlo vodo. Posebej žvrklaj 4–6 jaje, malo smetane (kisle ali sladke) in $\frac{2}{3}$ tega zmešaj

„Gruda“ odgovarja svojim čitateljicam

1. vprašanje: *Kakšno perilo mi priporočate, barvasto ali belo?* Priporočamo ti belo platno, ker dobiš za isto ceno trpežnejšega. Sama veš, da moramo imeti pri našem delu, ko se gibljemo in potimo, močno blago. Tudi radi snage je boljše belo perilo, ker na njem takoj vidiš umazarijo, ki kliče po pranju, dobim se na barvastem to zakriva. Tudi za pranje je barvasto platno občutljivejše. Belega lahko kuhaš, za barvasto perilo, posebno cenejše vrste, pa to ni priporočljivo. Pametnejše napraviš, če kupiš belo.

2. vprašanje: *Nekateri priporočajo na oknih cvetlice, drugi ne. Kaj mi svetujete?* Tisti, ki ti cvetlice na oknih odsvetujejo, ti najbrz iz zdravstvenega razloga! Cvetlice skoraj popolnoma zakrijejo okna in s tem ovirajo do-

med rezance. To vse stresi zdaj v razbeljeno mast, polij z rumenjaki in smetano, ki ti je ostala in speci. Zraven daj solato.

Rezanci s sirom: rezance ravno tako skuhaj, polij z vodo, med jajca in smetano pa primešaj nekaj sira (skute), stresi v ponev, polij z rumenjaki in smetano in speci. S sirom izboljšaš okus in povečaš redilne snovi.

Rezanci s suhim mesom: mesto sira prideni seseklano suho meso ali klobaso, vse drugo napravi kot pri prvem receptu. K obema napravi zraven solato.

Popravi: V št. 1–2 čitaj na strani 10. gozdno mesto gnojno! (Presajanje cvetlic lončnic.)

KAKO PREŽENEŠ MRAVLJE IZ STANOVANJA

Sedaj se nam v stanovanju prav rade naselijo nadležne mravlje. Vzemi pločevinast krožnik ali nizek lonec, namaži ga s slanino in ga postavi na kraj, kjer je največ mravelj. Prav hitro se zberejo. Nato jih polij z vrelo vodo. Posodo obriši, znova namaži in ponavlja večkrat.

Prav učinkovito je tudi naslednje. Vzemi vlažno sukneno krpo, še boljše malo gobo (kot jih imajo otroci v prvem razredu), potresi na debelo s sladkorjem in položi na kraj, kjer se zbirajo mravlje. Kmalu bo krpa ali goba polna mravelj. Ko se jih je dovolj nabralo, deni krpo ali gobo v vrelo vodo. To ponovi večkrat. Sredstvo je preizkušeno in zelo uspešno.

hod svežega zraka in sončnih žarkov. To je zelo važno za naše obrtnice in obrtnike, ki so ves dan v sobi. Njim cvetlice škodujejo! Če pa delati v hiši vsi zunaj na njivah, v gozdu ali na vrtu, pa kar neguj cvetlice na oknih! Vi vsi živiate zunaj ves dan sveži zrak in sonce in se vam poleti prav prileže senčna in hladna soba. Ne pozabi pa odpirati oken!

3. vprašanje: *Kako odpravim ozeblino, ki se mi vsako leto ponavlja?* Ozeblino lahko preprečimo, odpraviti se pa navadno ne dajo. Ozeblino nastanejo najpogosteje na nogah in rokah, najrajši pa se pojavljajo pri slabotnih in slabokrvnih ljudeh. Velikokrat so jim vzrok nepravilna, pretesna in preozka oblačila in obutev. S tem, da je noga utesnena v čevlju, se prepreči normalno kroženje krvi.

Posledica tega je, da je dotični del noge pre-
slabo prehranjen. Mraz pa že itak stisne krv-
ne žilice, in takšen — ne dovolj prehranjen
ud ozebe. Zato moramo zlasti paziti, da ozeb-
line preprečimo z dobro tečno hrano, z zadosti
prostorno in toplo obutvijo, oziroma rokavica-
mi. Če pa te ta neprijetnost tare, da si sedaj
ozebla in se ti ozeblina ponavljajo, je dobro,
da že jeseni, ko se ti začno pojavljati, začneš
delati izmenjalne kopelji. To si napravi takole:
vzemi dve posodi, v eni vročo, v drugi mrzlo
vodo. Vtakni noge najprej v toplo vodo, drži
jih v njej par minut, nato pa jih deni v mrzlo
in zopet menjaj. To ponavljaj večkrat. S tem
načinom zdravljenja poživiš krvni obtok (ži-
lice se krčijo v mrzli vodi, v topli pa širijo).
To se priporoča, če so ozeblina take, da je
koža otekla in pordela. Če se pa delajo na
koži mehurji in rane, pa zlasti pazi, da jih ne
okužiš, ker se ti sicer začnejo gnojiti. To se
posebno rado zgodi z umazanimi nogavicami.
V tem primeru pa se moraš obrniti k zdravni-
ku, da ti da potrebna zdravila in nasvet.

4. vprašanje: *Letos bom končala osnov-
no šolo. Katero obrt priporočate?* — Ivanka Š.

5. vprašanje: *Moja mati gara že 30 let
na kmetiji, rodila je 6 otrok, ni poznala po-
čitka in ne prostosti. Jaz bi se lahko zdaj po-
ročila na manjšo kmetijo, pa se bojim, da me
čaka ista pot.* — Anica R.

6. vprašanje: *Kakšno knjigo iz gospo-
dinjstva naj si kupim?* — Minka V.

7. vprašanje: *Večkrat sem navzoča pri
človeku, ki ga meče božjast. Kaj naj storim
ob takšni priliki, da bi nesrečnežu res kaj po-
mogala in olajšala ob napadu?* — Rezika T.

(Opomba uredništva: Vprašanja 4
do 7 so tako splošno zanimiva, da želimo od-
govorov tudi iz krogov naročnic in čitateljic.
Zato nismo odgovorili iz uredništva. Brez dvo-
ma niso vprašujoče naročnice edine, ki jih ta-
rejo te skrbi in dvomi. Povejte druge, kako
ste si pomagale v podobnih položajih. Zavedaj-
te se, da je skušnja v življenju najboljša uč-
teljica. Zato odgovorite tovarišicam na stavlje-
na vprašanja in »Gruda« bo rade volje objavila
vaše odgovore in tako pomagala utrjevati za-
vest skupnosti v krogu svojih čitateljic.)

Svetovna opazovalnica

Slovenci, posebej pa še slovensko
kmetstvo ljudstvo, polagamo premalo
pažnje na dogodke, ki se vršijo po sve-
tu. Dostikrat mislimo, da je vseeno, kaj
se godi drugod, če je to le zadosti daleč
od nas in če sami pri tem nismo direktno
(neposredno, naravnost) prizadeti.

Izkušnja zadnjih let pa je pokazala
ravno drugače. Pokazala je, da je vse
življenje po svetu povezano, da je postal
ves svet radi novih izumov (telefon,
radio, aeroplan), radi dobrih in hitrih
prometnih sredstev in radi velike med-
sebojne trgovine bolj povezan in da
vpliva tudi na nas vsak važnejši dogo-
dek, čeprav se godi še tako daleč proč.

Za primer omenim le dvoje:

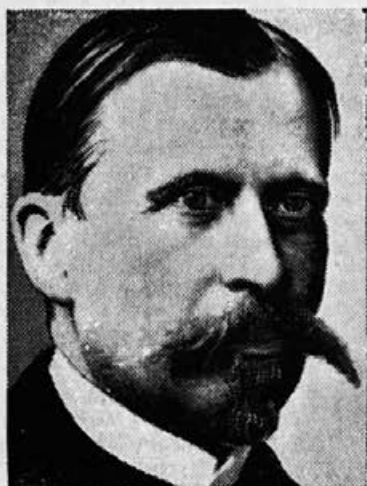
Sankcije

1. Ko je predlanskim začela Italija
svoj vojni pohod proti Abesiniji, je po-
vzročilo to velik odmev po vsem svetu.
Nekatere države so ta korak Italije odo-

bravale, večina ga je pa obsodila. Dru-
štvo narodov v Ženevi, katerega članica
je tudi Jugoslavija, je sklenilo proti Ita-
liji celo *sankcije* — države, članice te
ustanove, so se obvezale, da ne bodo Ita-
liji ničesar prodajale, pa tudi ničesar od
nje kupovale, dokler bo trajala vojna
med njo in Abesinijo. Naenkrat sloven-
ski kmet radi vojne v Afriki ni mogel
več prodajati svojega lesa in slovenski
lesni delavec je postal brezposeln.

Oboroževanje in cene

2. Zadnje čase je poskočila zelo cena
modre galice. Zakaj? Zato, ker je radi
vojne v Španiji in radi velikega oboro-
ževanja vseh držav postal baker, ki je
za izdelovanje orožja nujno potreben,
iz katerega se pa izdeluje tudi modra
galica, dražji. Tako bodo naši vinograd-
niki izdali za škropljenje vinogradov in
drevja naenkrat več, čeprav vzroki za to
podražitev ne ležijo pri nas, ampak do-
sti daleč stran.

KALLIO,
*predsednik republike Finske, je tudi na
svojem visokem položaju ostal vodja
kmeškega naroda*

Zunanja politika

Že navedeno nam kaže, da ne zadošča več, da se zanimamo le za domače, notranje razmere v državi, ampak da se moramo brigati tudi za to, kakšno razmerje vlada med državami, kako se te države med seboj sporazumevajo in kakšne namene imajo druga do druge. Na kratko rečeno, zanimati nas mora politika, ki jo države druga do druge vodijo ali *zunanja politika*, kakor navadno rečemo. Posebno nas pa mora zanimati zunanja politika naše države, ker ona ureja vse naše odnose do sosednjih držav, ona skrbi, da nam zagotovi mir, ona gleda, da najde za predmete, ki jih proizvajamo več, kakor jih v državi porabimo, med drugimi državami dobre kupce, ona mora gledati, da lahko reči (stroje in podobno), ki jih pri nas rabimo, pa jih sami ne izdelujemo, v drugih državah ugodno kupimo.

Pred svetovno vojno

Svoj čas se kmeško ljudstvo za to sploh ni brigalo. Pustilo je drugim to skrb in ti seveda niso uveljavljali take zunanje politike, ki bi odgovarjala koristim delovnega človeka. Skrbeli so v

prvi vrsti le za svoje koristi in dostikrat so bile te v velikem nasprotju s koristmi kmeškega ljudstva. Spomnimo se le za 20, 25 let nazaj. Avstriji in Nemčiji se je zahotelo novih ozemelj, novih dobičkov in povzročili ter izzvali sta svetovno vojno. Avstrijski, nemški, pa tudi slovenski kmetje si vojne gotovo niso želeli, saj so bili ravno oni tisti, ki so v njej najbolj trpeli. Hoteli so jo pa tisti, ki so od nje naredili sebi dobiček, to so bili tovarnarji orožja, proizvajalci vojaških predmetov, konzerv in pa tisti, ki so si obetali velikih kupčij v novo osvojenih pokrajinah — veletrgovci in podobni. Če bi imeli tedaj pri odločanju o vojni in miru besedo kmetje, bi gotovo odločili drugače, ker so pa pustili o tem odločevati drugim, so morali to bridko plačati.

Nauki skušnjje

Izkušnja je bila draga in opozarja nas, da prenehamo z dosedanjo brezbriznostjo. Tudi naš list bo odslej posvetil tem vprašanjem več pažnje. V eni prihodnjih številkih hočemo nakazati, kakšno zunanjo politiko smatramo mi kmeški ljudje najbolj koristno, dotaknili se bomo pa tudi položaja, ki ga zavzema v tem pogledu naša država.

DR. EDVARD BENES,
*predsednik Češkoslovaške, ki je obiskal
našo državo za utrditev evropskega miru*

Občni zbori naših društev. Od večine Društev kmetijskih fantov in deklet, kjer so se že vršili občni zbori, objavljamo kratka poročila. Ker imamo premalo prostora, ne moremo objaviti celotnih poročil. Skoro vsa so prav zanimiva in živ dokaz uspešnega dela, vztrajnih borb in tudi ovir. Naših društev ne moti prav nič. Delajo, vztrajajo in dosegajo krasne uspehe! Društva, ki nam še niso poslala poročil, naj stori to ta-Franjo a-Franjo.umlh w m w umlh w m h mhm koj, da jih lahko objavimo v prihodnji številki. Vse pa prosimo, da pišejo kratko, jedrnatno. Imena oseb pišite zelo razločno, ker drugače nastajajo pomote!

Borejci (Prekmurje). Občni zbor se je vršil 3. januarja t. l. Za predsednika je bil izvoljen

tov. Karol Benčec, za podpredsednika tov. Franjo Flisar, za tajnika tov. Jožef Ciglar, blagajnik pa je tov. Franc Gomboc. Društva se lepo razvija in je doseglo že pomembne uspehe.

Vojnik. Dne 10. januarja t. l. se je vršil občni zbor, ki je uspel nad vse pričakovanje. Društvo šteje 40 rednih članov. V odbor so bili izvoljeni naslednji tovariši in tovarišice: Ivo Kuhar, predsednik, Franc Ravnak, podpredsednik, Franc Paušer, tajnik Franc Špes, blagajnik, načelnica ženskega odseka Ivanka Kasesnik.

Zagorje. Naše društvo se je poživilo. Občni zbor se je vršil dne 14. februarja t. l. Nov odbor tvorijo tovariši in tovarišice: Mihael Cen-

Peter Rupar:

Mreža bele groze

Roman

Sredi modrovanja jih prekine Manica, kolarjeva komaj 18 letna hčerka, ki stopi malo plaho v sobo, češ:

»Deteljo grem obračat, mati, pa nam lahko daste malico kar s seboj, da ne bo treba nositi za nami —«

Strženka stopi s hčerjo v kuhinjo, kjer ji Manica šepetaje zaupa:

»Ali bom smela z Grivarico na božjo pot? Korenova Franca pojde, Kopitarjeva Anica, Skalarjeva Minka in Dragarjeva Pepca in polno drugih —«

»Ne vem — Oče bo hud —« skrbi mater.

»Oh, kdo nas bo pojedel! Kvedrova Lenka je že rekla, da pojde, in Tina tudi —« zardi dekle in povesi oči.

Mati razume. Kvedrov Tine je v Minikinem srcu kakor sončni žarek v rosnih kapljici. Strženka se domisli lastne mladosti in vzdihne. Tudi sama je nekdanj vedno rada bila povsod, ker je vedela, da bo lahko videla Martina.

»Bova že kako ukrenili —« v takih mislih potolaži hčer, ki vsa vesela odide na njivo.

»Ali pojdeš z nami?« jo tamkaj z vseh strani obsujejo dekleta, ki jim Minka vedro prikima. V petju in smehu jim ob delu naglo mineva čas, da ne čutijo niti truda niti pekoče vročine sončnih žarkov. Še zvečer Minka dolgo ne more zaspati, tako dolgo, dokler ne zasliši znanega koraka pod oknom.

»Ali pojdeš z nami, Minka?« se čez nageljne in roženkravt skloni Tinetov zagoreli obraz.

»Seveda pojdem. Sem že govorila z materjo. Samo oče ne smejo nič vedeti —« šepetaje dekletu v neprestani bojazni, da jo utegne izdati lastni glas.

Tine takisto tiho pripoveduje, kdo bo še izmed fantov med romarji, toda Minka tega niti ne posluša več. Zanj je Tine prvi in edini, zanj je Tine vesoljni svet, zato mu da najlepši nagelj za slovo. Veselo, prešerno odmeva v poletno noč fantovska pesem, ko se Tine vrača domov:

trih, predsednik, Anton Oprešnik, tajnik, Miha Centrih, blagajnik. V težkih razmerah živimo, a kljub temu vztrajamo in hočemo delati za procvit naše skupnosti.

Blake. 4. redni občni zbor se je vršil v nedeljo 24. januarja t. l. Društvo šteje 57 rednih članov. Imeli smo več prireditev, med temi 4 pevške koncerte in več izletov. Naši fantje in dekleta so marljivi in zavedni in prav lepo napredujemo. V novem odboru je predsednik tov. Ivan Korošec, popredsednik tov. Tone Pirce, tajnik tov. Ivan Intihar, blagajnik tov. Alojzij Marolt. Načelnica *Ženskega odseka* tov. Verica Vesel. Imamo pa še prosvetni, gospodarski, športni in šahovski odsek.

Beričovo. Občni zbor se je vršil 31. januarja t. l. Za predsednika je izvoljen tov. Alojz Avsee, za podpredsednika tov. Ivan Grad, za tajnika tov. Alojz Šimec, blagajnik je tov. Jože Kralj. Društvo lepo deluje in vedno bolj uspeva.

Cameljne. Občni zbor se je vršil 2. februarja t. l. Poročila še nismo sprejeli.

Mirna peč. Občni zbor smo imeli 7. februarja t. l. Za predsednika je bil izvoljen tov. Jože Šali, za tajnico tov. Terezija Srovin. Ostali

odbor je ostal neizpremenjen. Društvo deluje uspešno. Med drugim je sklenil občni zbor, da bo *društvo začelo graditi svoj kmetijski dom*. Zavednosti nam ne manjka, korajže pa tudi ne!

Grahovo. 3. redni občni zbor smo imeli dne 14. februarja t. l. Društvo šteje 95 članov in članic in zelo uspešno deluje. V preteklem letu smo imeli 7 raznih prireditev. Za predsednika je bil izvoljen tov. Jakob Šilec, podpredsednik je tov. Stanko Zigmund, tajnik je tovariš Lozje Ule, njegova namestnica tov. Marica Hribar, blagajnik pa tov. Jože Krajc. Imamo *Ženski odsek, dramski odsek, kmetijsko strokovni odsek* in tudi svojo knjižnico. Neustrašeno delamo po zažrtani poti.

Podpeč. Prvi redni občni zbor se je vršil dne 20. februarja. Društvo je še mlado, pa vendar uspešno deluje. Ko se bomo privadili, bodo uspehi še večji. Za predsednika je bil izvoljen tov. Anton Seškar, tajnik je tov. Stanislav Mravljec, blagajnik pa tov. Anton Jarc.

Podgrad. Občni zbor našega društva se je vršil 21. februarja t. l. V težkih razmerah živimo, vendar prav dobro delujemo. Naše načelo je: V slogi dvigniti izobrazbo in vzgojo kmetijske mladine. Lansko leto smo imeli 5 odborov

»Oj, dobro jutro, deklica,
al' m' boš kaj dala pušeljčka?«

V beli kamrici vdano odpeva Minkino mlado srce:

»Saj sem ti dala najlepši cvet,
najlepši cvet, oja!«

II.

Za cel lojtrni voz je nabrala Reza romarjev, ki so se še pred prvim šmarnovim svitom odpeljali z vasi. Bilo je vmes nekaj starih ljudi, ki so jim leta in tegobe življenja že tako upognile hrbet, da so vedno hodili sklonjeni, največ pa je bilo mladine. Stari so se vzlic poletju zavijali v rute in plahte, pa jih je še mrzilo, mladina pa je prekipevala v toploti.

Nebeški sprevodnik, mati Reza, je sedela pri vozniku, starem Slabetu, možakarju, ki je že lezel proti osmemu križu, a je bil še dokaj čvrst in pa ponosen, da, ponosen! Štefan Slabe je bil namreč cerkveni ključar in se je v vsem svojem dejanju in nehanju zavedal svoje časti:

Podlomska cerkev je bila sicer samo podružnica, zato pa je imela toliko slavnejšo preteklost. V glavnih vratih so se še poznali odtisi podkve: sam turški paša je v davnih časih prijezdil pred cerkev in hotel oskruniti božji hram, kamor se je bila pred Turki zatekla splašena soseska, konj pa se mu je pred vrati uprl in ni hotel dalje. Pri tem je s kopitom nekajkrat udaril po vratih in s svojim vedenjem končno oplašil Turke, ki so se umaknili iz Preloma, na vratih pa so ostali odtisi turških podkev.

O takih častitljivih pričah prelomske slave sta se pomenkovala Grivarica in oče Štefan, medtem ko je mladina veselo prepevala. Pesem za pesmijo se je vrstila. Kolikor dalje so bili romarji od vasi, toliko vedrejšje so bile pesmi, dokler niso nazadnje prešle v poskočno polko:

»Marija, Marija
je rajžala po polj',
je srečala, je srečala,
oj, cimpermana dva.

vih sej, več članskih sestankov, tri izlete, med temi enega na velesesem v Ljubljano, dvoje predavanj in tudi ostalo delovanje je bilo uspešno.

Moste pri Komendi. Drugi redni občni zbor našega društva smo imeli 22. februarja t. l. Članov imamo 43. Imeli smo v tem poslovnem letu 4 seje in 14 članskih sestankov. Priredili smo več izletov, tekmo žanjic, a v večjem številu smo se udeležili tudi tekem sosednjih društev. Prihodnje leto bomo priredili tekmo žanjic in tekmo s strojem. Delovanje društva je zelo živahno. Za predsednika je bil izvoljen tov. Franc Hočev ar, podpredsednica Mici Završnik, tajnica je tov. Tilka Zabr et, blagajnik pa tov. Nande Vode. Za načelnika gospodarskega odseka je bil izvoljen tov. Franc Hočev ar, za načelnika športnega odseka tov. Stanko Kavčič, za načelnico ženskega odseka tov. Angela Kavčič.

Le cimprajta, le cimprajta
prav tanko in drobnó,
da Jezusa trpljenje
olajšano bo —«

»Veš, ti pa rečem,« je vzdihnila na ves glas Reza, da je prekričala pesem, »čisto je svet ob vero! Kar mráz me spreletava, če se spomnim, kaj sem morala vse prelišati za to romanje. Posebno Stržen —«

»Aha, on,« kima Slabe, »seveda, ta je čisto — kako bi dejal? Še liberallec ni —«

»Ne, ne, Stržen je —« hiti Reza. »Ti pa že rečem, Štefan, da se mi smili njegova uboga duša! Liberallec se vsak vsaj na zadnjo uro spreobrne, zapusti za maše in da za cerkev, da se tako duša reši vsaj v vice, Stržen je pa za vsako pametno besedo gluha —«

»Kakopak, svet ga je spačil! Preveč je hodil po svetu — Od tega pride to —«

»Nič ne vem, kaj bi rekla. Nekateri pravijo, da mu je narejeno —« tarna Grivarica.

Igre

Naša društva so vprizorila več iger z lepim uspehom, med drugimi:

Društvo v Šmartnem ob Savi je 3. januarja t. l. priredilo igro »Prisega o polnoči«.

Društvo v Moravčah je 6. januarja uprizorilo igro »Miklova Zala«.

Društvo pri Sv. Juriju ob južni železnici pa je 24. januarja t. l. gostovalo v Dramljah z igro »Črna žena«.

Društvo v Grahovem je 2. februarja t. l. priredilo igro »Domen«.

Društvo v Vojniku pa je 7. februarja t. l. uprizorilo lepo uspelo veselóigro »Pesem s ceste«.

Društvo v Beričevem pa je priredilo v kratkem času dve igri, in sicer: 7. februarja t. l. veseloigro »Dr. Vsezna in njegov sluga Štipko Fric«; 23. februarja pa dramo »Sin«.

Društvo v Št. Pavlu pri Preboldu je uprizorilo 27. februarja igro »Detektiv Megla«; dne 28. februarja t. l. pa isto ponovilo.

Društvo v Škofji vasi je igralo 28. februarja dramo »Bratomor na Metavi«, ki je v vsakem pogledu lepo uspela.

»Bo tudi mogoče,« prikima oče Štefan.

»Saj ni zakonski, ali ne?«

»Seveda ni —« se zagleda voznik v daljavo. »To se pravi: je in ni. Njegov rajni oče, Francón so mu rekli, je bil zmešal Škafarjevo Lizo iz Zadloga. Pa si misli, kakšna bogatija in razvlaka je pri Škafarjevih! Francón pa ni imel nič, je živel kar iz rok v usta in si je potlej šele z doto pomogel —«

»Nekaj sem že slišala praviti, pa le nisem vedela natanko —«

»O, seveda, tako je bilo. Škafar mu je dal Lizo samo zato, da ni bilo sramote. Dobrih šest tednov po poroki so že nesli Štefana h krstu, Škafar pa neki še na smrtni postelji ni hotel odpustiti Francónu —«

»Potlej pa že verjamem, da mora biti tako!« si popravi Grivarica ruto. Je pa res čisto ob milost! Pravi, da ne more nič in nikamor, ker mu še za davke zmanjkuje. Zdaj pa reci, Štefan, ali so davki več, ali nebeška vrata?!«

Slabe se ozre nazaj po vozu in tiho šteje. Dva in dvajset je romarjev, po

Predavanja

Društvo pri Sv. Bolfenku je v zimskem času uprizorilo razna predavanja. Tako je 10. januarja predaval priznani kmetski strokovnjak in vinogradnik g. Jakob Žnidaršič iz Središča o: »Ravnanju z novim vinom ob prvem pretakanju«. Dne 14. februarja t. l. pa je imel tov. Robert Košar predavanje: »Črtice iz domače zgodovine«.

V *Grahovem* je društvo priredilo 17. januarja t. l. predavanje: »Higijena v kmetem domu«.

Iz *Gotne vasi* nam poročajo, da se pri društvu že dalje časa vrše tedenska predavanja in debatni večeri. Podobno izpolnjujejo tudi ostala društva svoj zimski delovni načrt večinoma s predavanji.

●

*Kar je mladi roži sonce,
kar je srcu nežen glas,
kar je žejnemu studenec,
to je GRUDA za vse nas!*

deset dinarjev plačajo za tja, po deset za nazaj, skupaj štiri sto štirideset dinarčkov.

»Lepo bom zaslužil,« misli sam pri sebi — »in nič zamudil,« na glas pa zategne proti Grivarici:

»Kaj boš vpraševala! Duša je prva! Eksekutor ne more s teboj pred nebeska vrata —«

Mladi pojo:

»Le pojte, pojte na goró
k Mariji po slovo!«

Na nebu se vžiga zarja, po polju in gozdu se oglašajo ptiči, gostole in žrvgole, a iz dalje je čuti vriskanje lokomotive.

»Da bi le ne mudili —«

»Ne homo,« pravi ključar Slabe, ki že vrsto let vozi romarje na postajo in ima čas natanko preračunan. »V pol uri smo tam, do vlaka imamo pa še celo uro —«

Ta ura romarjem čudovito hitro mine. Komaj se dobro zavedo, že mesto Slabetovih konj sopiha pred njimi železna lokomotiva.

Tekma predic

Društvo v Ponikvi ob južni železnici je dne 14. februarja priredilo predpustno veselico in tekmo predic. Prireditelj je obiskal tudi zvezin predsednik tov. Ivan Kronovšek, ki je s krasnim govorom segel vsem do srca. Lepo je govorila tudi načelnica ženskega odseka celjskega pododbora tov. Lojzka Jarnovičeva iz Dramelj. Že ves teden se je kazalo zanimanje za to prireditelj, posebno za tekmo predic. Predle so same domače članice društva 20 minut. Prvo nagrado je dobila tov. Cilka Rilič, drugo Malčka Ferlež, tretjo Milka Romih. Po tekmi se je vršila veselica. Prireditve so se v prav lepem številu udeležile tudi sosednja društva iz Dramelj in Sv. Jurija ob južni železnici.

V vlaku je pomešano staro in mlado, fantje, žene in dekleta. Manica bi bila rada sedla h Kvedrovemu Tinetu, pa je bilo toliko zavistnih pogledov, da si je rajši odrekla. Zdaj sedi tako, da ji fant kaže hrbet. Na desni kraj nje sedi Skalarjeva Minka, na levi Kopitarjeva Anica, obe njeni vrstnici, ki sta namenjeni po svetu.

»Mislim, da letos zadnjič romamo skupaj,« začne Skalarjeva. »Če bo prav, bom danes leto že kdo ve kje —«

»Jaz tudi,« se smehlja Korenova. »Kaj pa imam končno od tega pehanja doma. Delamo in delamo, pa se nikjer nič ne pozna. Nobeno nedeljo ne vem povedati, čemu sem ves teden garala.«

»Kam pa pojdeta?« zamika Manico.

»Še ne veva,« pove Anica za obe, »zagotovljeno nama je pa, da bova izvrstno zaslužili.«

»V enem letu za tri kmetske dote!« se smeje Minka. »Ali ni rekel res tako?«

Manica skoraj poskoči od nestrpnosti:

»Kdo je rekel?«

(Dalje prihodnjič)

Uredništvo obvešča:

J. L. iz P. Tudi tebi smo morali poleg drugih vrniti članek, ker je bil pisan pretežno in preveč enolično. Popravi ga po zgornjih navodilih in nam ga vrni, da ga priobčimo v prihodnji številki. Za druge prispevke — iskrena hvala!

A. V. iz G. Ako imaš kaj primerneza za »Grudo«, nam pošlji! Kako je treba pisati, itak veš, sicer pa še enkrat prečitaj kratko navodilo v zadnji številki pod zaglavjem: »Uredništvo obvešča.« Uporabno bomo radi objavili. Pozdravljen!

E. M. iz Z. Prispevke sprejeli — hvala! Nekaj bo za objavo. Pa še pošlji kaj sličnega!

C. A. iz Št. J. Kar nam boš poslala, objavimo lahko brez tvojega imena. Strogo se tudi držimo uredniške tajnosti in ne bo nihče izvedel za tvoje ime. Si lahko brez skrbi! Pozdravljena!

M. S. iz K., F. G. iz P., R. A. iz C. in drugi. V tej številki pri najboljši volji nismo mogli objaviti. Bomo skušali prihodnjič. Nekoliko potrpite! Pozdravljeni!

Vsem poročevalcem. Da ne bo pomot in nepotrebne jeze pri nas in pri vas, pišite vedno s črnolom, na eno stran papirja in v redkih vrstah. Posebno razločno pa pišite imena krajev in oseb!

Uprava sporoča:

Neppravilni naslovi. Mogoče prejema jo nekateri naročniki »Grudo« na nepravilen naslov. Prosimo jih, naj nam to sporoče, da napako popravimo!

Stara naročnina. Če kdo ni plačal naročnine za lansko leto, bo to zaostalo naročnino izterjala dosedanja izdajateljica »Grude« — Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani. Lahko jo pa pošljete tudi po naši položnici, vendar to na zadnji strani položnice razločno napišite!

Odpošiljanje denarja. Denar za naročnino pošlje lahko vsakdo. Naslov na položnici pa naj bo vedno od tistega, ki je na »Grudo« naročen. Le tako bomo lahko vedeli, kdo je plačal in kdo ne. Držite se tega, da ne bo pomot in ne bo treba brez potrebe opominjati.

I. S. iz P. pri Č. Tudi mi smo vašega mnenja, da manjka »Grudi« čelnih risb (zaglavij). Te imamo v načrtu in jih bo »Gruda« kmalu dobila. Starih pa ne moremo več uporabljati. Naša »Gruda« je le na videz manjša, v resnici pa je prav tako velika kot je bila. Le praznega papirja ne pošiljamo. Premerite in prepričajte se! — Pošljite nam nekaj novih naročnikov! Pozdravljeni!

Rešitev ugank iz štev. 1 — 2

KVADRAT: Po sredi navšev: Gubec — 1. mesec, 2. liter, 3. tobak, 4. rubež, 5. griža.

SPOMENIK: Po sredi navzdol: Josip Jurčič — 1. J, 2. kos, 3. osa, 4. sir, 5. zapor, 6. Majda, 7. Gruda, 8. burka, 9. tlačani, 10. kositer, 11. Korčula.

Vseh rešitev smo prejeli 273, med temi 162 pravih. Zreb je določil nagrado Minki Peternel iz Brezja in Matevžu Lokvarju iz Loke. — Vsakemu smo poslali po eno lepo knjigo.

Nagrajencema obilo zabave, vsem ostalim ugankarjem dosti sreče za prihodnjič!

Mestna
hranilnica
Ljubljanska

● Porast novih vlog od 1. dec. 1936 do 1. apr. 1937

Din 17,000.000.—

Jamči za vse vloge
Mestna občina Ljubljanska

Kmetijski hranilni in posojilni dom

Telefon številka 28-47

VLJUBLJANI

Brzjavljeno: »Kmetiskidom«

reg. zadr. z neomejeno zavezo

Tavčarjeva ulica 1

Račun poštne hranilnice številka 14.257

RAČUN PRI NARODNI BANKI

N o v e v l o g e
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4% do 5%.

Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

Eskontuje menice

Daje kratkoročna posojila

Izvršuje ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!